

Monitor Jeugdonderzoeksplatform nuanceert clichés over geluk, school, werk en vrije tijd

FOTO'S HOLLANDESE HOOGTE / PHOTO NEWS

De tijd van hun leven Het bestaan zoals het zou moeten zijn volgens de jongeren

17 jaar	18 jaar	22 jaar	23 jaar	24 jaar	25 jaar	26 jaar	34 jaar	35 jaar	60 jaar
Eerste seksueel contact	Rijbewijs	Stoppen met studeren en eerste werkervaring	Het ouderlijke nest verlaten, financieel op eigen benen staan	Samenwonen	Huwen en een huis kopen	Eerste kind	Laatste kind	Toppunt carrière	Stoppen met werken

De jeugd van tegenwoordig

Het gaat goed met de jeugd van tegenwoordig, meent het Jeugdonderzoeksplatform (JOP) na een enquête bij meer dan 3.700 'jongeren' tussen 12 en 30 jaar. Werkgevers klagen dat jongeren niet meer weten wat werkvijver is, politici hebben de mond vol van nultolerantie voor de stijgende jeugdcriminaliteit en gezondheidspecialisten hebben moeite met het grote aantal kinderen dat liever binnen computerspelletjes speelt dan buiten te gaan ravotten. De JOP-monitor, de tweede in drie jaar tijd, nuanceert een aantal gangbare noties over de Vlaamse jeugd. DOOR BARBARA SEYNAEVE

1. Zijn jongeren gelukkig?

Over het algemeen zijn jongeren relatief tevreden met zichzelf en hun bestaan. Dat geldt vooral voor jongens, meisjes kampen met een lager zelfbeeld omdat ze volgens hun eigen maatstaven niet aan het fysieke ideaalbeeld beantwoorden. 2,5 procent van alle ondervraagden gaf aan al eens aan zelfmoord te hebben gedacht. Hoe gelukkig jongeren zijn, heeft vooral te maken met de mate waarin ze vertrouwen hebben in hun toekomst. "Dat vertrouwen is afhankelijk van de goede relaties met ouders of familie", zegt Hanne Op De Beeck, coauteur van het rapport. "En, opvallend, van de financiële ademruimte binnen een gezin." In een gezin met financiële problemen is de band tussen ouders en kinderen minder goed.

Jongeren geven volgens de JOP-monitor aan graag op de schoolbanken te zitten, en kunnen ook hun leerkrachten best wel pruimen. Desondanks vindt één op vier de lessen in het secundair ronduit saai. In het hoger onderwijs ligt dat cijfer een pak minder hoog. "Ten slotte wordt ook werk gerelateerd aan geluk", zegt Op De Beeck. "Werkloze jongeren hebben een heel negatief toekomstbeeld."

2. Blijven jongeren langer aan moeders rokken hangen?

Zowat alle jongeren onder de 18 wonen in het ouderlijke nest, een kwart van hen kreeg met een scheiding te maken en woont in een nieuw samengesteld of eenoudergezin. Jongens hebben het iets moeilijker dan meisjes om hotel mama te verlaten. Van de groep 22- tot 25-jarigen leeft nog bijna 60 procent thuis, van de 26- tot 30-jarigen is dat nog 17 procent. "We denken dat het te maken heeft met de langere studieloopbaan van jongeren", zegt Tom Boonaert, die dit luik voor zijn rekening nam. "Ook daarna blijven ze langer thuis hangen om nog wat te kunnen sparen." Maar ook hier komt de financiële situatie om het hoekje kijken. Vooral jongeren die geen diploma secundair onderwijs hebben, blijven langer thuis.

3. Lezen jongeren nog kranten?

Eén op vijf leest nooit een tijdschrift, nog meer jongeren nemen nooit een krant ter hand. "Toch is het mediagebruik afhankelijk van de leeftijd", legt Tom Boonaert uit. "Het tijdschrift *Fancy* is bijvoorbeeld erg in trek bij de 14- tot 17-jarigen, terwijl twintigers het nooit lezen." Het radio- en tv-gebruik neemt af met de leeftijd, maar blijft ook bij de 30-jarigen hoog. 10 procent van de 26- tot 30-jarigen zegt nooit tv te kijken. "Wat ons het meest verwonderde, is dat er toch een groep van mediavreemde jongeren bestaat", aldus Boonaert. "Het gaat vooral om laaggeschoolden, met een gemiddelde leeftijd van 23 jaar."

4. Spenderen jongeren hun tijd voornamelijk achter de pc?

Internet is de meest frequente vrijetijdsactiviteit bij de 14- tot 30-jarigen, gevolgd door huishoudelijke taken, 'dingen doen' met gezin of partner, en studie- of schoolwerk. Bij de 12- en 13-jarigen staan tv-kijken, huiswerk maken en muziek luisteren hoog op de rangschikking. "We vinden ook gendergebonden patronen terug", zegt Tom Boonaert. "Jongens gamen, klussen en sporten meer. Meisjes helpen dan weer meer in het huishouden of gaan shoppen." Er is ook een significant verschil in vrijetijdsbesteding naar gelang het opleidingsniveau. Leerlingen uit het aso en kso besteden meer tijd aan surfen en culturele activiteiten dan tso en bso. Technisch en buitengewoon onderwijs doen dan weer meer aan sport.

5. Zijn jongeren pro nultolerantie?

Hoe onveiliger jongeren zich voelen, hoe meer ze voorstander zijn van een harde aanpak van delinquenten. Het gevoel van onveiligheid is sterker aanwezig bij minder welvarende jongeren, en verrassend genoeg ook eerder bij de jongere generaties. Uit de enquête blijkt ook dat meisjes zich onveiliger voelen dan jongens. "Het vreemde is dat onveiligheid niet samenhangt met het al dan niet slachtoffer geweest zijn van een misdrijf", zegt Diederik Cops, die het onveiligheidsgevoel onder de loep nam. "Vooral de onzekerheid over de eigen toekomst is bepalend." Het onveiligheidsgevoel uit zich bij de minder welvarende jongeren ook in een discriminerende houding tegenover minderheden. "Tieners uit bso of tso nemen een meer discriminerende houding aan tegenover allochtonen dan leerlingen in aso of kso", aldus Cops.

6. Wordt de jeugd steeds criminelier?

"Neen", zegt Johan Deklerck, professor criminologie van de KULeuven. "De statistieken mogen dan wel wijzen op een verhoogde criminaliteit, de realiteit is dat ze beter geregistreerd worden." Volgens de JOP-monitor blijft het aantal daders, slachtoffers en het aantal misdrijven gepleegd door jongeren ongeveer gelijk. 70 procent van de jongeren pleegde al eens een misdrijf; illegaal downloaden en zwartrijden zijn de twee misdrijven die het vaakst door jongeren worden gepleegd.

De meest opvallende vaststelling was dat daderen slachtofferprofiel heel dicht bij elkaar lagen. "Jongemannen tussen de 14 en 21 jaar oud, die in het tso, het bso of het deeltijds onderwijs school lopen", zegt Deklerck, "plegen niet alleen meer zware misdrijven, maar lopen zelf ook het meeste risico om slachtoffer te worden."

7. Hebben ouders invloed op studiekeuze van jongeren?

"Wat meteen opvalt, is dat het opleidingsniveau van de ouders zo goed als doorslaggevend is voor de studies die hun kinderen aanvaatten", zegt Nicole Vetteburg, professor sociologie aan de UGent en coördinator van de JOP-monitor. Van de 18- tot 30-jarigen die verder studeren, volgt 65 procent les aan de hogeschool en 36 procent aan de universiteit. Als beide ouders hoog opgeleid zijn en werken, studeren hun kinderen in 85 procent van de gevallen verder. Dat percentage wordt meer dan gehalveerd (37 procent) wanneer slechts één ouder werkt, of geen van beide ouders een hogere opleiding volgde. Bij de keuze voor universiteit is er een gelijkaardige tendens (54 tegenover 45 procent). Het maakt dus wel degelijk uit waar het kind zijn wieg staat.

8. Geloven jongeren nog in politiek en maatschappij?

12- tot 14-jarigen hebben lak aan politiek, maar doorheen de puberteit groeien jongeren uit tot bewuste, democratische burgers. Hoe ouder, hoe meer jongeren geïnteresseerd raken in het politieke toneel, hoe actiever ze zich ermee gaan bemoeien, en hoe gematigder ze stemmen. Dat geldt vooral voor de hoogopgeleide mannen. Vrouwen zouden meer geneigd zijn een extreem rechtse stem uit te brengen.

Van jongs af aan zijn Vlaamse jongeren zeer sterk vertegenwoordigd in het verenigingsleven. Meer dan 84 procent tussen 14 en 30 jaar oud is lid van een jeugd-, sport- of hobbyvereniging. Op jongere leeftijd gaat het vooral om verenigingen die door volwassenen worden gestuurd, vanaf 16 jaar kiezen tieners vaker voor 'lossere' vormen, zoals jeugdhuizen of organisaties van muziekfestivals.

9. Dromen jongeren van huisje-tuintje-boompje?

De ideale levensloop van jongeren is opvallend eensluidend, en overstijgt opleidingsniveau of leeftijd. Van het eerste seksuele contact op 17 jaar, over een huwelijk en het kopen van een huis op 25 jaar, tot het laatste kind op de leeftijd van 34. "Dit past in onze these dat de hele individualisering van de jongeren, het uitzetten van andere ambities voor het leven, eigenlijk niet helemaal klopt. De meeste jongeren willen een job, een huis, en een gezin met kinderen", zegt Lilith Roggemans van de VUB. Meisjes willen aan alles net een jaartje vroeger beginnen dan het andere geslacht.

In realiteit heeft ongeveer een op de vijf van de 12- tot 18-jarigen effectief een lief. De kans op een relatie neemt toe met het ouder worden, toch had een derde van de meerderjarigen op het moment van de ondervraging geen lief. Samenwonen gebeurt één jaar vroeger dan de ideale leeftijd, bij de jongens gemiddeld rond de 23 jaar, de meisjes zijn een jaar eerder. Ook de ouerveer komt in realiteit gemiddeld een jaar vroeger dan wat de jongeren als ideaal opgeven.